

Sygn. akt I ACa 1166/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 września 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Roman Sugier
Protokolant :	Justyna Skop

po rozpoznaniu w dniu 8 września 2022 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa J. B. i A. B.

przeciwko (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 9 czerwca 2021 r., sygn. akt II C 131/21

- 1) oddala apelację;
- 2) zasądza od pozwanego na rzecz powodów 8 100 (osiem tysięcy sto) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

	SSA Roman Sugier	
--	------------------	--

Sygn. akt I ACa 1166/21

UZASADNIENIE

Powodowie A. B. i J. B. w pozwie przeciwko (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kwoty 209.415,34 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 5 stycznia 2021r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu.

Uzasadniając żądanie pozwu podali, że dochodzona kwota stanowi nadpłatę jakiej dokonali na rzecz pozwanego spłacając kredyt mieszkaniowy o jakim mowa w umowie stron z 14 czerwca 2007r., zmienionej aneksem nr (...)

z 30 kwietnia 2008r. Zdaniem powodów umowa zawiera niedozwolone klauzule dotyczące indeksowania zobowiązania do franka szwajcarskiego, które powinny być pominięte, gdyż są bezskuteczne wobec powodów jako konsumentów.

W przypadku pominięcia indeksacji i zachowania przewidzianej dla franka szwajcarskiego stawki LIBOR różnicę między kwotą należną pozwanemu a kwotą wypłaconą przez powodów, za okres nieprzedawniony, to kwota dochodzona pozwem.

W przekonaniu powodów należy rozważyć czy pominięcie niedozwolonych postanowień umowy nie skutkuje nieważnością umowy w całości.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wnosił o oddalenie powództwa i o zasądzenie od powodów na jego rzecz kosztów procesu.

Przyznał, że umową z 14 czerwca 2007r. udzielił powodom kredytu w walucie polskiej w kwocie 300.000 złotych.

Podał, że na wniosek powodów 30 kwietnia 2008 roku pozwany dokonał konwersji ich zobowiązania na kredyt dewizowy we frankach szwajcarskich (CHF). Umowa łącząca strony nie jest kredytem indeksowanym czy dewizowanym lecz kredytem walutowym w CHF.

Wbrew temu co zarzucają powodowie przeliczenie ich zobowiązania wyrażonego w złotych polskich (PLN) na zobowiązanie wyrażone w CHF nie nastąpiło w oparciu o kurs tej waluty określony w tabelach pozwanego Banku (co powodowie uznają za klauzulę abuzywną) ale w oparciu o kurs wynegocjowanego przez powodów.

Ponadto powodowie według swego wyboru mogli zobowiązanie kredytowe spłacać w PLN lub CHF.

Umowę stron należy uznać za ważną w całości i za niezawierającą niedozwolonych postanowień umownych. Brak podstaw do przyjęcia, że pozwany otrzymał od powodów jakieś świadczenie nienależne w rozumieniu przepisów art. 405 i art. 410 k.c.

Wyrokiem z dnia 9 czerwca 2021r. Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził od pozwanego na rzecz powodów 209.415,34 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 5 stycznia 2021r. oraz kwotę 8.234 złote z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku z tytułu zwrotu kosztów procesu.

Wyrok został oparty na ustaleniach faktycznych, które Sąd Apelacyjny podziela uznając, że wynikają one z prawidłowej oceny zebranego materiału dowodowego.

Czyni to zbędnym powielanie tych ustaleń w motywach niniejszego wyroku.

Jedynie dla jasności dalszego wyводу należy podać, że powodowie w dniu 14 czerwca 2007 roku zawarli umowę kredytu mieszkaniowego z Bankiem (...) S.A. Bank ten udzielił powodom kredytu w kwocie 300.000 złotych. W 2008 roku na wniosek powodów, dążących do zmniejszenia raty kapitałowo-odsetkowej, dokonano aneksem nr (...) konwersji zobowiązania na zobowiązanie wyrażone w CHF. Strony uzgodniły, że wysokość skonwertowanego kredytu stanowi równowartość w PLN według stanu zadłużenia kredytobiorców z dnia konwersji kredytu wyrażone w CHF. Uzgodniono też, że konwersja nastąpi w oparciu o kurs kupna dewiz Banku (...) ustalony w dniu konwersji.

W dalszej części aneksu nr (...) zawarto postanowienie, że walutą spłaty jest CHF. Jednakże w art. 3.12.2 aneksu zawarto postanowienie, że spłata kredytu następować będzie poprzez obciążanie konta powodów. W art. 3.12.3, że w przypadku spłaty w PLN realizacja płatności nastąpi przy wykorzystaniu bieżącego kursu sprzedaży dewiz dla CHF obowiązującego w banku w dniu realizacji należności. Kredyt przed zawiśnięciem sporu, z wyjątkiem ostatniej raty wpłacanej w CHF, spłacany był przez powodów w PLN.

Bezspornym było, że pozwany (...) Bank (...) S.A.
w zakresie umowy, której dotyczy spór, jest następcą prawnym Banku (...) S.A.

W części uzasadnienia wyroku dotyczącej rozważań prawnych Sąd Okręgowy wyraził pogląd, że nie sposób traktować umowy kredytowej, której dotyczy sprawa, jako umowy o kredyt walutowy. Nawet po zawarciu aneksu nr (...) do pierwotnej umowy.

Mimo przewidzianej tym aneksem konwersji zobowiązania z wyrażonego w PLN na zobowiązanie wyrażone w CHF nie wynika z umowy jakie jest zobowiązanie powodów wyrażone w walucie obcej.

W ocenie Sądu pierwszej instancji pozwala to na uznanie, że aneks nr (...) spowodował jedynie denominację pierwszego zobowiązania wyrażonego w PLN wyłącznie na zobowiązanie w CHF. Przy czym równowartość zadłużenia powodów w CHF miała wynikać z kursu sprzedaży tej waluty wskazanego w tabelach banku.

Świadczy o tym okoliczność, że spłata kredytu była dokonywana przez bank poprzez obciążanie konta powodów prowadzonego w PLN mimo, że w aneksie nr (...) zastrzeżono, że spłata zobowiązania następuje w CHF.

Postanowienia aneksu nr (...) nie zostały uzgodnione i negocjowane z powodami. Ponadto bank nie zrealizował w dostateczny sposób obowiązku informacyjnego w stosunku do powodów jako konsumentów polegającego na poinformowaniu ich o potencjalnych skutkach finansowych dokonanej konwersji. Zarówno umowa pierwsza jak i aneks nr (...) zostały zawarte bowiem według wzorca opracowanego przez bank; powodowie nie mieli wpływu na treść tych wzorców. Ponadto w umowie nie wskazano kryteriów w oparciu o jakie bank będzie ustalał kursy kupna i sprzedaży CHF.

Takie jednostronne kształtowanie przez bank obowiązków kredytobiorców w ocenie Sądu Okręgowego jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy powodów jako konsumentów.

Skutkuje to koniecznością uznania klauzul waloryzacyjnych zawartych w umowie za niedozwolone na podstawie art. 385¹ § 1 k.c.

Sąd podkreślił, że oceny czy niedozwolone klauzule godzą w równowagę kontraktową stron umowy, należy dokonywać według stanu z chwili jej zawarcia.

Sąd pierwszej instancji doszedł do wniosku, że po wyeliminowaniu z umowy kredytowej postanowień dotyczących zasad przeliczania zobowiązania powodów wyrażonego w PLN na zobowiązanie w wyrażone w CHF nie jest możliwe uznanie, że umowa wiąże strony w pozostałym zakresie (art. 385¹ § 2 k.c.).

Prowadziłoby to bowiem do uznania, że powodowie są zobowiązani do spłaty kredytu w PLN ale przy zastosowaniu stawki LIBOR przewidzianej dla kredytów wyrażonych w CHF.

Dlatego Sąd uznał, że wadliwość umowy kredytowej zawartej przez powodów jest tego rodzaju, że nie da się jej utrzymać w mocy i jako taka musi być uznana za nieważną w całości.

W ocenie Sądu brak jest bowiem w przepisach prawa krajowego przepisów o charakterze dyspozytywnym, którymi można zastąpić bezskuteczne dla powodów klauzule umowne przez Sąd za niedozwolone. Dotyczy to np. zastąpienia postanowień umowy odwołujących do kursu CHF ustalanego jednostronnie, bez wskazania kryteriów tego ustalania przez bank, kursem średnim NBP tej waluty. Przepis art. 358 k.c. dotyczący ustalania kursu według obcej wszedł w życie kilka lat po zawarciu przez powodów umowy kredytowej. Ponadto nie wyrażają oni zgody na takie konwalidowanie umowy. W trakcie procesu złożyli oświadczenie o zgodzie na uznanie całej umowy za nieważną

i o tym, że zdają sobie sprawę z konsekwencji prawnych następstwa wynikających z rozstrzygnięcia opartego na takim przesłankowym ustaleniu.

Dlatego Sąd pierwszej instancji, mając na względzie, że umowa stron jest nieważna w całości, zasadę podwójnej kondycji w przypadku stwierdzenia takiego stanu rzeczy oraz fakt, że powodowie dotychczas świadczyli z tytułu spłaty kredytu na rzecz banku 560.907,46 złotych, uznał żądanie pozwu za zasadne w całości. Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia wskazano przepisy art. 405 k.c. w związku z art. 410 k.c.

O odsetkach od roszczenia głównego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie przepisu art. 481 k.c. zasądzając je od dnia doręczenia pozwanemu pozwu z 18 grudnia 2020r. w którym powodowie zakwestionowali ważność umowy łączącej strony. Sąd uznał, że dopiero od tej daty roszczenie powodów o zwrot świadczenia nienależnego z nieważnej umowy stało się wymagalne.

O kosztach orzeczono na mocy art. 98 k.p.c.

Wyrok został zaskarżony w całości przez pozwanego.

Skarżący zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

1) art. 69 ust. 1 ustawy - Prawo bankowe w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na bezzasadnym przyjęciu, że zawarta pomiędzy stronami umowa o kredyt mieszkaniowy nr (...) z dnia 14 czerwca 2007 r., w brzmieniu nadanym Aneksem nr (...) z dnia 30 kwietnia 2008 r. (zwana dalej jako: „Umowa kredytu”) stanowi umowę o kredyt denominowany do waluty CHF, podczas gdy jest to umowa o kredyt dewizowy (walutowy), w ramach której powód jako kredytobiorca sam zdecydował o walucie kredytu, przewalutowaniu kredytu pierwotnie udzielonego w walucie PLN i jego warunkach, w tym kursie według którego dokonano przewalutowania, jak również sposobie jego spłaty (w CHF lub PLN);

2) art. 69 ust. 1 ustawy - Prawo bankowe w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i nieuzasadnione przyjęcie, że powodowie nie mieli możliwości innej spłaty niż tylko w PLN, podczas gdy waluta spłaty kredytu jest CHF co wprost wynika z 3.12 ust. 3 umowy kredytu, a spłata w PLN była dla powodów jedynie fakultatywna;

3) art. 3851 § 1 i § 3 k.c. przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że zakwestionowane przez powoda postanowienia umowy kredytu kształtują jego obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy jako konsumenta (tj. są abuzywne) w sytuacji, gdy postanowienia te z jednej strony były indywidualnie negocjowane, a z drugiej strony miały dla powoda charakter fakultatywny, co oznacza, iż już tylko z tego powodu nie mogą być uznane za mające charakter abuzywny (postanowienie, które jest tylko jedną z opcji ze swej istoty nie może naruszać interesu Powoda w sposób „rażący”);

3) art. 3851 § 1 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie, iż sposób przewalutowania kredytu nie został indywidualnie uzgodniony z powodem, w sytuacji, gdy w niniejszej sprawie przy przewalutowaniu kredytu w dniu 6 maja 2008 r. zastosowano kurs indywidualnie negocjowany z powodem, tj. kurs 2,0550, który był korzystniejszy dla powoda i nie wynikał z tabeli kursowej - rzekomo dowolnie ustalonej przez pozwanego, lecz uzgodniony był przez strony, co czyni ustalenia dokonane przez Sąd I instancji w powyższym zakresie bezzasadnymi;

na wypadek przyjęcia, że kwestionowane przez powoda klauzule przeliczeniowe mają charakter abuzywny, zarzucam naruszenie:

5) art. 3851 § 1 i 2 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie w ten sposób, że po uznaniu klauzul przeliczeniowych za abuzywne (mimo braku podstaw), dokonał oceny możliwości dalszego obowiązywania umowy kredytu bez wszystkich postanowień wprowadzonych aneksem nr (...) do umowy kredytu, podczas gdy po ewentualnym usunięciu klauzul

przeliczeniowych z umowy kredytu, staje się ona de facto kredytem czysto dewizowym (bez możliwości spłaty kredytu w walucie PLN) i nie ma najmniejszych przeszkód aby umowa kredytu dalej była wykonywana w walucie CHF;

6) art. 358 § 2 k.c. w zw. z art. 3851 § 1 i 2 k.c. przez jego niezastosowanie polegające na niezastąpieniu postanowienia abuzywnego, tj. klauzuli przeliczeniowej przepisem dyspozytywnym art. 358 § 2 k.c., podczas gdy przepis ten stanowi przepis dyspozytywny, który może znaleźć zastosowanie zgodnie z orzeczeniami TSUE C-26/13 K. i C-260/18 D.;

charakter abuzywny, przy jednoczesnym nieuznaniu zarzutów powyżej, zarzuca naruszenie:

7) art. 3851 § 1 i 2 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie w ten sposób, że po uznaniu klauzul przeliczeniowych za abuzywne (mimo braku podstaw), dokonał oceny możliwości dalszego obowiązywania umowy kredytu w całości, w sytuacji gdy stwierdzenie abuzywności klauzul zawartych w aneksie nr (...) z dnia 30 kwietnia 2008 roku do umowy kredytu doprowadzić powinno ewentualnie do stwierdzenia nieważności samego aneksu nr (...) do umowy kredytu przy pozostawieniu ważności umowy kredytu w brzmieniu przed zawarciem przedmiotowego aneksu do umowy kredytu.

w konsekwencji powyższych uchybień:

8) art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. poprzez ich zastosowanie i przyjęcie, że pozwany zobowiązany jest do zwrotu na rzecz powoda nienależnego świadczenia;

9) art. 321 § 2 k.c. w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie i przyjęcie, że możliwe jest orzeczenie w przedmiocie świadczeń stron (zasądzenie świadczenia) w przypadku uznania nieważności umowy kredytu, gdy tymczasem możliwość taka istnieje jedynie wskutek wydania wyroku unieważniającego umowę kredytu, w związku z wyraźnym i konkretnym żądaniem kredytobiorcy sformułowanym w powództwie, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

W apelacji zarzucono też naruszenie przepisów postępowania cywilnego mających istotny wpływ na treść wyroku tj.:

1) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego, polegającą na przyjęciu, że pozwany może dowolnie określać kursy waluty w tabeli kursów, a w konsekwencji uznanie, że ma niczym nieograniczoną, swobodną możliwość zmiany warunków umowy kredytu, w sytuacji, gdy kryteria, które ostatecznie decydują o kursie ogłoszonym w tabeli, nie pozostają w gestii pozwanego,

2) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę dowodów w postaci zeznań powoda i uznanie, że postanowienia aneksu numer (...) nie zostały uzgodnione indywidualnie z powodem, Bank nie zrealizował obowiązku informacyjnego oraz powoda zapewniono o stabilności waluty CHF, kiedy okoliczności te zostały oparte tylko i wyłącznie na zeznaniach powoda, a więc osoby zainteresowanej w korzystnym rozstrzygnięciu niniejszego postępowania;

3) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę dowodów w postaci zeznań powoda i uznanie, że kredytobiorca nie został poinformowany o ryzyku kursowym związanym z umową kredytu, podczas gdy kredytobiorca zdawał sobie sprawę z całokształtu warunków zawieranej przez siebie umowy kredytu oceniając je jako korzystne i w pełni akceptowalne;

4) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że przy przewalutowaniu kredytu z PLN na CHF miał zastosowanie kurs CHF wynikający z tabel kursowych pozwanego oraz że przy przewalutowaniu kredytu powód nie miał możliwości negocjowania warunków umowy w sytuacji, gdy do przewalutowania kredytu miał zastosowanie kurs indywidualnie negocjowany z powodem, bez jakiegokolwiek

odniesienia do tabel kursowych pozwanego, co wynika ze znajdującego się w aktach sprawy zestawienia spłat oraz tabeli kursowej z dnia 6 maja 2008 r.;

5) art. 2352 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez bezpodstawne pominięcie wniosków pozwanego o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków - R. K., K. D., D. H., które to dowody zostały zgłoszone na okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Pozwany podtrzymał wnioski o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków i opinii biegłego zawnioskowane w odpowiedzi na pozew i na wskazane tam okoliczności.

Powołując się na powyższe wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów za obie instancje ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sadowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Powodowie w odpowiedzi na apelację wnieśli o jej oddalenie i o zasądzenie od strony przeciwnej na ich rzecz kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny w Katowicach zważył co następuje:

Apelacja pozwanego nie jest zasadna.

Nie zasługują na uwzględnienie zarzuty wskazane w pkt 1) i 2) apelacji dotyczące naruszenia przepisu art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w związku z art. 65 § 1 i § 2 k.c.

Pozwany dąży do przekonania Sadu odwoławczego, że Sąd pierwszej instancji naruszył wskazane przepisy błędnie przyjmując, że umowa kredytowa łącząca strony ma charakter kredytu w złotych polskich denominowanego do franka szwajcarskiego a zobowiązanie mogło być realizowane tylko w złotych polskich gdy w istocie strony łączy umowa kredytu dewizowego a spłaty miały być realizowane we frankach szwajcarskich lub faktycznie w złotych polskich, co przesądza o ważności umowy bez względu na zarzuty co do abuzywności niektórych jej postanowień.

Nie można zgodzić się ze skarżącym, że aneks nr (...) do umowy kredytowej doprowadził do przekształcenia kredytu wyrażonego w złotych polskich w kredyt walutowy. Aby tak było, po dokonanej konwersji, umowa musiałaby w sposób jednoznaczny określać zobowiązanie powodów wyrażone we frankach szwajcarskich. Tak się jednak nie stało.

Trafnie Sąd pierwszej instancji stwierdził, że brak jest takiego zapisu w aneksie dotyczącym tzw. konwersji zobowiązania kredytowego.

Z treści aneksu nie wynika ile franków szwajcarskich powodowie są winni bankowi. Mowa jest jedynie o tym, że ich dotychczasowe zadłużenie zostaje przekształcone z długu w złotych polskich na dług we frankach szwajcarskich po kursie sprzedaży franka szwajcarskiego wskazanym w tabelach banku.

Umowa tak przed jak i po jej aneksowaniu nie zawiera żadnych szczegółowych postanowień określających kryteria w oparciu o jakie bank będzie ustalał kurs waluty do której indeksowano zobowiązanie powodów. Wbrew temu co przyjął Sąd pierwszej instancji brak wyrażenia zobowiązania powodów w walucie obcej i odniesienie długu w złotych polskich do zobowiązania we frankach szwajcarskich świadczy o tym, że w istocie aneks nr (...) doprowadził do indeksacji dotychczasowego długu do waluty mającej w celu możliwość zastosowania stawki oprocentowania LIBOR przeznaczonej dla tej waluty.

Niewątpliwie było to korzystne w tamtym czasie dla powodów, gdyż zapewniało im niższe raty kapitałowo-odsetkowe niż w przypadku stosowania stawki WIBOR przewidzianej dla kredytów w złotych polskich. Mimo, że konwersja nastąpiła z inicjatywy powodów brak jest podstaw do przyjęcia, jak chce tego pozwany, że kurs waluty w oparciu o jaki dokonano przeliczenia zadłużenia został wynegocjowany przez powodów.

Pozwany nie przedstawił na tę okoliczność żadnych dowodów a powodowie nie przyznali tego faktu.

Także dowody z zeznań świadków zawnioskowanych przez pozwanego w odpowiedzi na pozew czy dowód z opinii biegłego nie były naprowadzane na okoliczność, że toczyły się z powodami indywidualne negocjacje co do zasad przeliczania długu w kwestii kursu przyjętego do konwersji założenia. Dlatego Sąd Apelacyjny nie uwzględnił zawartego w apelacji wniosku skarżącego o przeprowadzenie dowodów z zeznań wskazanych w niej świadków czy opinii biegłego, jako zbędnych dla rozstrzygnięcia.

Zarzuty dotyczące naruszenia przepisów prawa materialnego wskazanych w pkt 3), 4) i 5) należy uznać za chybione. Wniosek powodów o konwersję kredytu, co w istocie spowodowało wprowadzenie indeksacji zadłużenia do franka szwajcarskiego po kursie określonym przez bank, nie oznacza, że istota tego postanowienia umownego była indywidualnie negocjowana przez strony umowy. Powodowie jako konsumenci nie mieli bowiem wiedzy na temat kształtowania przez bank wysokości kursu tak w dacie konwersji jak i w dacie spłaty poszczególnych rat. Uprawnienie banku do jednostronnego kształtowania wysokości kursu waluty do której indeksowano dług trafnie Sąd Okręgowy uznał jako niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu przepisu art. 385¹

§ 1 k.c. naruszające dobre obyczaje oraz rażąco naruszające interesy powodów jako konsumentów.

Nie sposób zgodzić się ze skarżącym, że w wyniku konwersji o jakiej mowa w aneksie nr (...) kredyt z zobowiązania w złotych polskich stał się zobowiązaniem czysto dewizowym.

Uznając za dopuszczalne prawem bankowym udzielanie kredytów w walucie polskiej, walutowych, indeksowanych i denominowanych nie sposób uznać zobowiązania powodów za zobowiązanie walutowe skoro bank wypłacił im kredyt w złotych polskich i w takiej walucie spłacali zobowiązanie.

Możliwość spłacania rat we frankach szwajcarskich nie przesądza o charakterze zobowiązania skoro po zawarciu aneksu nr (...) z literalnego brzmienia umowy nie wynika wielkość zobowiązania w walucie obcej a ewentualne ustalanie tej wielkości uzależnione jest od zastosowania postanowienia indeksacyjnego mającego charakter abuzywny.

Sąd Apelacyjny nie uznaje też za zasadny zarzutu opiewającego w pkt 6) dotyczącego naruszenia przepisu art. 358 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w swym orzecznictwie nakazuje chronić konsumenta przed niedozwolonymi postanowieniami umowy przez stwierdzenie ich bezskuteczności a jednocześnie przy zachowaniu równowagi stron, dążyć do utrzymania umowy obciążonej postanowieniami abuzywnymi.

Między innymi poprzez uzupełnianie luk w umowie wynikających z pominięcia postanowień niedozwolonych przepisami dyspozytywnymi obowiązującymi w danym kraju.

W ocenie Sądu Apelacyjnego trafnie Sąd pierwszej instancji uznał, że przepis art. 358 § 2 k.c. nie stanowi takiego przepisu.

W pierwszej kolejności dlatego, że nie obowiązywał on w dacie zawarcia przez strony kontraktu czy aneksu nr (...) a ustawodawca nakazuje badać abuzywność postanowień umowy według stanu obowiązującego w dacie jej zawarcia

(art. 385² k.c.). Po drugie wspomniany przepis art. 358 § 2 k.p.c. dotyczy ustalania wartości waluty obcej w złotych polskich a nie przeliczania zobowiązania w złotych polskich na walutę obcą (art. 358 § 2 k.c.).

Za bezzasadny należy też uznać zarzut z pkt 7) dotyczący naruszenia przepisów prawa materialnego.

Zdaniem pozwanego ewentualna możliwość postanowień umownych wynikająca z abuzywności niektórych uregulowań winna skutkować nieważnością aneksu nr (...) i powrotem do zobowiązania powodów wynikającego z pierwszej umowy, czyli z kredytu dotyczącego zobowiązania w złotych polskich.

Sąd Apelacyjny nie podziela tego stanowiska. Brak bowiem podstaw do uznania nieważności całego aneksu nr (...). Mimo niedozwolonego charakteru niektórych jego postanowień doprowadził on do zmiany pierwszej umowy poprzez wprowadzenie indeksacji zobowiązania do franka szwajcarskiego. Bezskuteczne dla powodów są jedynie te postanowienia tego aneksu., które określają zasady tej indeksacji odwołujące się do kursu waluty obcej określającego jednostronnie przez bank. Oceniając czy tak wadliwie stosowana umowa może być nadal utrzymana dotyczy kontraktu już po jego zmianie a nie wyłącznie aneksu jakby do zmiany umowy nie doszło.

W związku z powyższym nie może też być uwzględniony zarzut naruszenia przepisu art. 410 k.c. w związku z art. 405 k.c. (pkt 8), gdyż wobec nieważności umowy ze względu na brak możliwości jej dalszego wykonywania, z pominięciem klauzul abuzywnych, świadczenie otrzymane przez bank należy uznać za nienależne w rozumieniu tych przepisów.

Brak też podstaw do uznania, że uwzględniając żądanie pozwu w całości Sąd Okręgowy wyszedł ponad żądanie mimo, że powodowie jako kredytobiorcy nie wystąpili z wyraźnym żądaniem stwierdzenia nieważności umowy łączącej strony.

Sąd pierwszej instancji odniósł się do tej kwestii wskazując nadto, że na ewentualną nieważność umowy powodowie wskazywali już w uzasadnieniu pozwu a jednocześnie zarzut taki potwierdzili w piśmie z 18 grudnia 2020r. skierowanym do pozwanego oświadczając jednocześnie przed Sądem pierwszej instancji, że zdają sobie sprawę z konsekwencji tego rodzaju ustalenia i uważają je za korzystne dla siebie. Sąd Apelacyjny podziela to stanowisko nie znajdując obecnie argumentów mogących prowadzić do odmiennego wniosku.

Z podanych wyżej względów nie zasługują na uwzględnienie podniesione w apelacji pozwanego zarzuty dotyczące naruszenia przepisów prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. i art. 235² § 1 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c.

Fakt, że możliwość kształtowania przez pozwanego kursów waluty do której indeksowane jest zobowiązanie powodów nie jest nieograniczone nie stoi w sprzeczności ze stwierdzeniem, że pozwany miał pewien wpływ na kształtowanie tego kursu w sposób dla siebie korzystny a powodowie nie znali granic tego wpływu co wyklucza przyjęcie ich świadomej akceptacji.

Nie ma też istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia czy i w jaki sposób pozwany wykorzystywał możliwości kształtowania wysokości kursu franka szwajcarskiego w sposób najbardziej korzystny dla siebie. Wystarczające jest, że zgodnie z umową miał taką możliwość. Ustalenie Sądu, że powodów zapewniano, iż konwersja jest korzystna, gdyż frank to waluta bardzo stabilna oparte zostały na zeznaniach powódki. Bank w apelacji dąży do wykazania, że brak było podstaw do czynienia ustaleń w tym zakresie w oparciu o zeznania powódki, gdyż jest ona osobą zainteresowaną korzystnym dla niej rozstrzygnięciem opartym na takim ustaleniu.

Wskazana okoliczność nie jest wystarczająca dla podważenia wiarygodności zeznań powódki. Brak bowiem dowodów przeciwnych a nadto

w dacie zawierania umowy kredytowej czy jej aneksowania waluta szwajcarska uznawana była za stabilną.

Zarzut co do braku podstaw co do wywiązania się z obowiązków informacyjnych co do pouczenia powodów o ryzyku wynikającym z indeksacji zobowiązania kredytowego do waluty obcej, ze względu na to co podano wyżej, ma znaczenie drugorzędne.

Zwrócić należy jednak uwagę, że zgodnie z orzecznictwem TSUE wynikająca z prawa unijnego ochrona konsumenta w przypadku zobowiązań w stosunku do banków wynikających z kredytów walutowych czy indeksowanych lub denominowanych nie może ograniczać się tylko do opartego na wzorach pouczenia o ryzyku kursowym. Winna być połączona z dogłębnie i wyczerpującą informacją co do tego jak będzie się kształtowało zobowiązanie konsumenta w przypadku nie tylko dotychczasowym ale i większych niż dotychczas zmian kursu danej waluty.

Co do możliwości indywidualnego negocjowania przez powodów warunków umowy w związku z zawarciem aneksu nr (...) czy też przydatności przeprowadzenia dowodów z zeznań świadków i dowodu z opinii biegłego, wnioskowanych przez pozwanego w apelacji Sąd Apelacyjny wypowiedział się już wyżej.

Mając powyższe na uwadze Sąd odwoławczy oddalił apelację pozwanego na podstawie przepisu art. 385 k.p.c. jako pozbawiona uzasadnionych podstaw.

O kosztach orzeczono na mocy art. 98 k.p.c.

SSA Roman Sugier